

11.3.2025

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 20.2.2025 (HE 5/2025 vp)

Tietosuojavaltuutetun toimiston päivitetty kirjallinen asiantuntijalausunto

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 5/2025 vp). Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Lakia täydennettäisiin muun muassa säännöksellä henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen, eli muihin tarkoituksiin kuin seuraamusten täytäntöönpanoon ja korvausasian käsittelyyn. Rekisterien tietoja voitaisiin esityksen mukaan käsitellä laillisuusvalvonta-tehtävissä taikka seuraamusten täytäntöönpanoon liittyvän valvonnan tai täytäntöönpanotoiminnan yleiseksi kehittämiseksi taikka Oikeusrekisterikeskuksen henkilöstön koulutuksen suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Tällaisen tietojen käsittelyn tulisi olla välttämätöntä. Lausumme tästä kysymyksestä.

Yleinen tietosuoja-asetus sallii 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla lähtökohtaisesti henkilötietoja kerättävän vain tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoituksen kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Jos henkilötietoja olisi kuitenkin jostakin syystä tarve käsitellä muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty, tulee yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohta sovellettavaksi.

Edellä mainittu artiklankohda mahdollistaa henkilötietojen käsittelyn uuteen käyttötarkoitukseen muun muassa silloin, jos siitä on säädetty jäsenvaltion lainsäädännössä. Tällaisen kansallisen sääntelyn on kuitenkin oltava demokraattisessa yhteiskunnassa oikeasuhtaista ja välttämätöntä

yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Näitä tavoitteita ovat muun muassa kansallinen turvallisuus, puolustus, yleinen turvallisuus, rikosten ennalta estäminen ja tutkinta, yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet (kuten jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu), oikeudellinen riippumattomuus ja oikeudellisten menettelyjen suojeleminen, rekisteröityjen suojeleminen tai muille kuuluvat oikeudet ja vapaudet sekä yksityisoikeudellisten kantteiden täytäntöönpano.

Nyt käsillä olevassa hallituksen esityksessä on edellä todetusti ehdotettu säädettäväksi lakiin sakon täytäntöönpanosta 47 b §, jossa säädettäisiin tietojen käytöstä alan koulutusten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, jos se on välttämätöntä. Edelleen on esitetty säädettäväksi, että tässä tarkoituksessa käytettävistä tiedoista poistettaisiin henkilön yksilöinnin mahdollistavat tiedot. Käsityksemme mukaan perustelutekstin valossa ei kuitenkaan ole aivan selvää, mitä yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädettyä tavoitetta tällä tietojen käyttämisellä koulutusten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi turvataan. Tätä olisi valiokuntakäsittelyssä vielä selvennettävä. Edelleen olisi selvennettävä sitä, mitkä olisivat ne edellytykset, joiden nojalla henkilötietojen käsittely tällaisiin muihin kuin alkuperäisiin käsittelytarkoituksiin olisi katsottava välttämättömäksi. Olisi perusteltua, että tällaiset edellytykset olisivat selviä paitsi henkilötietoja käsitteleville tahoille myös valvontaviranomaiselle. Mikäli näin ei ole, jää asian arviointi viime kädessä valvontaviranomaisen harkittavaksi.

Kiinnitämme tässä yhteydessä huomiota myös siihen, että yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa säädetysti jos käsittely sopii yhteen niiden tarkoitusten kanssa, joita varten henkilötiedot on alun perin kerätty, ei henkilötietojen keruun oikeuttaneen käsittelyn oikeusperusteen lisäksi edellytetä muuta erillistä käsittelyn oikeusperustetta.

Tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetysti henkilötietoja saa käsitellä yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, jos käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi. Lain esitöissä, pykäläkohtaisissa perusteluissa todetusti säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisten toimesta tapahtuva henkilötietojen käsittely

silloin, kun oikeutta käsittelyyn ei voida suoraan johtaa viranomaista koskevasta tehtävä- ja toimivaltasäännöksestä eikä mahdollisesta yksityiskohtaisemmasta erityissääntelystä. Koska säännös edellyttäisi, että käsittely on *tarpeen* viranomaisen toiminnassa, säännös mahdollistaisi henkilötietojen käsittelyn, joka olisi asianmukaisesti perusteltua viranomaisen tehtävien ja toimivallan kannalta. Pykäläkohtaisissa perusteluissa esimerkkinä tällaisesta käsittelystä on mainittu viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävä. Edelleen lain esitöissä todetusti käsittelyn oikeusperuste johdettaisiin siten yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtasta. Henkilötietojen käsittely viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävien toteuttamiseksi olisi tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi.

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että pykälämaininta siitä, että tällöin tiedoista poistettaisiin henkilön yksilöinnin mahdollistavat tiedot johtaa kysymykseen siitä, mitä tämä maininta käytännön tasolla tarkoittaa silloin, kun tarkoituksena on koulutuksen suunnitteleminen. Voidaan kysyä, siirretäänkö koulutuksen suunnittelemisen tarkoitusta varten tiedot esimerkiksi toiseen rekisteriin, joka ei enää sisällä yksilöinnin mahdollistavia tietoja, vai mitä tarkoittaa se, että yksilöinnin mahdollistavat tiedot poistettaisiin myös jo koulutusta suunniteltaessa.¹ Mikäli tarkoituksena olisi kuitenkin se, että henkilön yksilöinnin mahdollistavat tiedot poistettaisiin lähtökohtaisesti koulutuksia toteutettaessa, eikä jo niitä suunniteltaessa, tulisi valiokuntakäsittelyssä tätäkin kysymystä vielä selvittää.

Käyttötarkoitussidonnaisuus tarkoittaa siis siitä, että rekisterinpitäjä arvioisi muun muassa henkilötietojen keruun tarkoitusten ja aiotun myöhemmän käsittelyn tarkoitusten väliset yhteydet (yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta), henkilötietojen luonteen (yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta), sekä aiotun myöhemmän käsittelyn mahdolliset seuraukset rekisteröidylle (yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan d alakohta) varmistaakseen, että muuhun

¹ Esimerkiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (toisilaki) 39 §:ssä on säädetty, että sosiaali- tai terveydenhuollon palvelunantajan asiakastietoja saa käsitellä salassapitovelvoitteiden estämättä sekä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan nojalla opetusaineistojen valmistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja käsittelevän henkilöstön ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiksi opiskelevien opetukseen, jos se on välttämätöntä opetuksen tarkoituksen toteuttamiseksi.

tarkoitukseen tapahtuva rekisteröidyn tietojen käsittely on yhteensopivaa alkuperäisen käsittelytarkoituksen kanssa.

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

Laura Varjokari
Erityisasiantuntija